

CHARLES DICKENS

DAVID COPPERFIELD DEL 3

 SAGA
EGMONT

CHARLES DICKENS

Charles Dickens

David Copperfield del 3

Översatt av Hanny Flygare

SAGA Egmont

David Copperfield del 3
är översatt från engelska av Hanny Flygare efter
David Copperfield

Omslagsfoto: Shutterstock
Copyright © 1936, 2019 SAGA Egmont, an imprint of Lindhardt og
Ringhof A/S Copenhagen
All rights reserved
ISBN: 9788726257472

1. E-boksutgåva, 2019
Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än
personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt
med författaren.

Lindhardtogringhof.dk

Saga är ett förlag i Lindhardt og Ringhof, ett förlag inom Egmont-
koncernen

XL.

Vandraren.

Den aftonen hade vi vid Buckingham Street ett mycket allvarligt samtal om de husliga förhållanden jag skildrat i det föregående kapitlet. Min tant var mycket intresserad av dem och promenerade efteråt i över två timmar med korslagda armar fram och tillbaka i rummet. Var gång någonting riktigt djupt grep henne, tog hon sig alltid en sådan där grundlig motion, och sinnesrörelsens styrka kunde vanligen mätas efter kroppsrörelsens längd. Denna gången var hon till den grad uppskakad, att hon fann det nödigt att öppna sängkammardörren och skaffa sig en sträcka, som omfattade hela den lilla lokalens storlek från vägg till vägg; och under det att mr Dick och jag helt stillsamt sutto vid brasan, gick hon av och an i jämn takt med en pendikels regelbundenhet.

Sedan min tant och jag blivit ensamma och mr Dick gått hem och lagt sig, satte jag mig att skriva det beramade brevet till de båda gamla damerna. Hon hade då tröttnat på att gå och satt sig framför elden med klänningen uppvikt som vanligt. Men i stället för att som vanligt sitta och hålla glaset mot knäet, lät hon det nu stå orört på spiselhyllan, och med vänstra armbågen stödd mot högra armen och hakan vilande mot vänstra handen, betraktade hon mig tankfullt. Så ofta jag lyfte ögonen från det jag hade för mig, mötte jag hennes blick. — Jag är inte det allra minsta ond, försäkrade hon mig då med en nick, men jag är orolig och ledsen.

Jag hade haft så bråttom, att jag ej förrän hon gått och lagt sig märkte, att hon låtit sin "nattmixtur", som hon kallade den, stå orörd kvar på spishyllan. Hon kom till dörren, nästan än mera kärleksfull i sitt sätt än vanligt, då jag knackade på för att underrätta henne om min upptäckt, men hon sade bara: — Jag har inte lust att dricka den i kväll, Trot, skakade på huvudet och gick in igen.

Hon läste följande morgon mitt brev till de båda gamla damerna och gillade det. Jag lade det på posten och kunde ej göra mera vid saken än vänta på svar. Jag gick fortfarande i denna väntan, då jag en snöig afton lämnade doktors och styrde kosan hemåt.

Det hade varit en bister dag, och en skarp nordost hade blåst rätt länge. Vinden hade avtagit mot aftonen, och så hade det börjat snöa. Snön föll tungt och jämnt, det minns jag, i stora flingor. Ljudet av hjul och steg var så dämpat, som om gatorna varit beströdda med ett tjockt lager av fjäder.

Kortaste vägen hem, som jag naturligtvis valde en afton som denna, gick genom St. Martins gränd. Den kyrka, som ger gränden sitt namn, hade på den tiden inte så fritt läge som nu; det fanns ingen öppen plan framför den, och gränden slingrade sig ned till Strand. Då jag gick förbi trappan till kyrkporten, såg jag vid hörnet ett kvinnoansikte. Kvinnan gav mig en blick, gick tvärt över den smala gränden och försvann. Jag hade sett det där ansiktet förr — var visste jag inte, men jag kände igen det. Det knöt sig någon idéförbindelse därvid, som genast kom mitt hjärta att klappa; men jag hade haft annat i tankarna, då jag fick se det, och jag var förvirrad.

På de till kyrkan ledande trappstegen syntes en mans lutande gestalt. Han hade i den rena snön ställt ifrån sig en börda för att ordna den. Jag såg det där kvinnoansiktet och honom samtidigt, och jag tror inte, att min överraskning

kommit mig att stanna; i alla händelser steg han upp, då jag gick vidare, och han närmade sig mig. Jag stod ansikte mot ansikte med mr Peggotty.

Då kom jag ihåg vem kvinnan var. Det var Martha, som Em'ly givit pengarna åt den där aftonen i köket. Martha Endell, vid vars sida han icke för alla skatter på sjöbottnen velat se sin älskade systerdotter — det hade Ham sagt mig.

Vi, skakade hjärtligt hand med varandra. I början kunde ingen av oss säga ett ord.

— Master Davy, sade han till sist och kramade hårt min hand, det gör gott i hjärtat att se er, sir. Väl mött, väl mött!

— Väl mött, gamle vän! sade jag.

— Jag funderade litet på att gå och ta reda på er i kväll, sir, sade han, men som jag visste, att er tant bodde tillsammans med er — för jag har varit nere i Yarmouth, ser ni, — så var jag rädd, att det skulle vara för sent. Jag skulle i stället ha kommit tidigt på morgonen, innan jag gick härifrån.

— Redan? sade jag.

— Ja, svarade han och skakade tåligt på huvudet, jag ger mig av i morgon.

— Vart ämnar ni er nu? frågade jag.

— Jo, sade han och skakade snön ur sitt långa hår, jag skulle väl ta in någonstans.

På den tiden fanns det, nästan mitt för den plats där vi stodo, en sidoport, som ledde till stallgården på Gyllene Korset, det där värdshuset, som för mig blivit så minnesvärt i sammanhang med hans olycka. Jag pekade på porten, stack min arm under hans, och vi gingo ditöver. Två eller tre skänkrum hade dörr åt stallgården. Jag tittade in i ett av dem, och då jag fann det tomt och såg, att en präktig brasa brann på spisen, förde jag honom dit.

Då jag såg honom vid ljusskenet, märkte jag ej blott att hans hår blivit långt och tovtigt, utan även att hans ansikte

blivit brunbränt av solen. Han hade blivit gråare, fårorna i ansiktet och pannan hade fördjupats, och hela hans utseende vittnade om att han strövat och vandrat omkring i alla väder; men han såg mycket stark ut, lik en man som stödes av en fast föresats och som av intet kan förtrötts. Han skakade snön från sin hatt och sina kläder och strök den ur ansiktet, under det att jag gjorde dessa iakttagelser. Då han satt sig ned mitt emot mig vid ett bord med ryggen åt dörren vi stigit in igenom, räckte han åter ut sin grova hand och kramade hårt min.

— Nu skall jag tala om för er, master Davy, sade han, var jag varit och vad jag hört. Jag har varit långt borta, och vi ha hört ganska litet, men jag skall tala om det för er.

Jag ringde och sade till om någonting varmt att dricka. Han ville inte ha någonting starkare än öl, och under det att det togs in och värmdes på elden, satt han och tänkte. Det låg ett vackert och kraftigt allvar i hans ansikte, som jag éj vågade störa.

— När hon var barn, sade han och lyfte upp huvudet kort efter det vi blivit ensamma, brukade hon ofta tala med mig om havet och om de kuster där havet var mörkblått och låg och glindrade och glänste i solskenet. Ibland trodde jag, att det var för att hennes far drunknat, som hon tänkte så mycket på det. Jag vet inte, ser ni, men det kan ju hända, att hon trodde eller hoppades, att han drivit bort till de landen, där rosorna alltid blomma och där det är ljus och varmt.

— Sådant kunna nog barn föreställa sig, sade jag.

— Då hon — försvann, sade mr Peggotty, kände jag på mig, att han skulle föra henne till de där landen. Jag kände på mig, att han berättat henne underbara sagor om dem och sagt, att där skulle hon bli en fin dam, och att det var genom sådana historier han först lockat henne att lyssna till honom. Då vi sedan varit hos hans mor, var jag alldeles

säker på att jag hade rätt. Jag for över Kanalen till Frankrike och kom i land där som fallen från skyarna.

Jag såg dörren röra sig, såg hur snön smög sig in genom springan. Jag såg dörren röra sig litet mer, en hand sticka in för att hålla den öppen.

— Jag sökte upp en engelsk herreman bland myndigheterna, sade mr Peggotty, och talade om för honom, att jag var ute för att söka efter min systerdotter. Han gav mig de papper som behövdes, för att jag skulle komma fram — jag vet inte riktigt hur de kallas — och han erbjöd mig till och med pengar, men jag tackade och sade, att sådana behövde jag inte. Jag tackade honom så hjärtligt för allt vad han gjort för mig. "Jag har skrivit i förväg om er", sade han till mig, "och jag skall tala till många, som fara den vägen och många, som bo långt härifrån, skola känna igen er, när ni kommer vandrande ensam." Jag sade honom så gott jag kunde, hur tacksam jag var, och så gick jag min väg genom Frankrike.

— Ensam och till fots? sade jag.

— För det mesta ensam, svarade han, ibland for jag på kärror med folk, som skulle till torget, ibland i bakskjuts i tomma vagnar. Många mil vandrade jag fram på dagen, ofta i sällskap med någon fattig soldat, som skulle gå och hälsa på hos sina vänner. Inte kunde jag tala till honom, inte heller han till mig, sade mr Peggotty, men vi hade ändå gott sällskap av varandra på de dammiga vägarna.

Det, kunde jag höra på hans vänliga ton nu.

— Så fort jag kom till en stad, fortfor han, tog jag reda på värdshuset och väntade ute på gården tills någon kom, som förstod engelska, och nästan alltid var det någon som gjorde det. Då berättade jag, att jag var ute och sökte min systerdotter, och de talade om för mig vad det var för herrskaper, som voro i huset, och jag stod och tittade efter, om någon som var lik henne gick in eller ut. Men då jag

inte såg till Em'ly, gick jag vidare. Så småningom märkte jag, då jag kom till någon ny by, att de kände till mig bland de fattiga. De bådö mig ta plats vid stugudörrarna, bjödö mig både mat och dryck och anvisade mig var jag kunde få sova. Och kvinnor, som haft döttrar vid Emlys ålder, ha ofta stått och väntat på mig vid vår Frälsares kors utanför byn för att göra mig liknande tjänster. Somliga hade haft döttrar som dött. Gud allena vet, hur goda de mödrarna varit mot mig.

Det var Martha, som öppnat dörren. Jag såg hennes tärda, lyssnande ansikte alldeles tydligt. Jag var bara rädd för att han skulle vända sig om och få se henne, även han.

— Ofta brukade de sätta sina barn — särskilt sina små flickor — på mitt knä, sade mr Peggotty, och mången gång hade man kunnat få se mig i skymningen sitta vid deras dörrar och leka med barnen, som om de varit min älsklings. O, min älskling!

Överväldigad av häftig sorg, började han snyfta högt. Jag lade min darrande hand på den hand han fört till sitt ansikte.

— Tack skall ni ha, sir, sade han, men låtsä inte om mig.

Det dröjde ej länge förrän han tog bort handen, stack den innanför kavajen och fortsatte sin berättelse.

— Ofta följde de mig ett stycke på väg — en mil eller par — då morgonen kom; och när vi skildes och jag sade: "Jag är er så tacksam! Gud välsigne er!" tycktes de alltid förstå mig och svarade vänligt. Till sist kom jag till havet. För en sjöman, som jag, var det inte svårt att göra skäl för sig på ett fartyg och komma över till Italien. Då jag kommit dit, började jag vandra som förut. Människorna voro lika goda mot mig där, och jag hade nog gått från stad till stad, om jag inte fått höra, att hon blivit sedd borta bland de schweiziska bergen. Någon som kände hans betjänt hade sett dem där, alla tre, och talade om för mig, hur de reste

och var de voro. Och jag, master Davy, jag vandrade natt och dag för att komma till de bergen. Men hur långt jag än gick, tycktes bergen vika undan för mig. Jag kom dock fram till dem, och jag gick över dem. Då jag kom nära det ställe de beskrivit för mig, började jag fråga mig: "Vad skall jag göra, när jag får se henne?"

Kvinnan med det lyssnande ansiktet stod ännu, obekymrad om köld och snö, vid dörren och tiggde och bad mig medelst sina knäppta händer att icke driva bort henne.

— Jag tvivlade aldrig på henne, sade mr Peggotty, inte det allra minsta. Låt henne bara se mitt ansikte — låt henne bara höra min röst — låt mig bara stå tyst framför henne och leda hennes tankar på hemmet hon flytt från, barnet hon varit, och om hon också blivit en kunglig prinsessa, skulle hon ha fallit till mina fötter! Se, det visste jag! Många gånger hade jag under sömnen hört henne ropa: "Morbror!" och falla ner som död framför mig. Mången gång hade jag i sömnen lyft upp henne och viskat till henne: "Em'ly, min älskade, jag har kommit för att ge dig förlåtelse och ta dig med hem med mig!"

Han gjorde ett uppehåll, skakade på huvudet, drog en suck och fortfor:

— Han betydde nu ingenting för mig, Em'ly var allt. Jag köpte en enkel bondflickdräkt, som hon skulle få sätta på sig, och jag visste, att sedan jag väl funnit henne, skulle hon gå bredvid mig på de steniga vägarna, gå vart jag ville och aldrig, aldrig lämna mig mer. Att kläda på henne den dräkten och kasta bort den hon burit förut — att åter stödja henne med min arm och vandra mot hemmet — att ibland stanna på vägen och hela hennes sargade fötter, hennes än mera sargade hjärta — var det enda jag tänkte på. Jag tror inte ens jag givit honom en blick. Men, master Davy, det fick inte ske — inte än. Jag kom för sent, och de hade rest. Vart, kunde jag inte få veta. Några sade åt ett håll, andra åt

ett annat. Jag reste hit, och jag reste dit, jag fann ingen Em'ly och så reste jag hem.

— När kom ni hem? frågade jag.

— Det är väl fyra dar sen, sade mr Peggotty. Jag fick syn på den gamla båten, sen det blivit mörkt, och ljuset lyste ut genom fönstret. När jag kom fram och tittade in genom rutan, såg jag den trogna varelsen mrs Gummidge sitta där ensam framför elden, som vi kommit överens om. Jag ropade: "Bli inte rädd! Det är Daniel!" och så gick jag in. Aldrig hade jag trott, att den gamla båten skulle kunna synas mig så främmande!

Ur någon inre bröstficka tog han nu mycket varsamt och försiktigt fram en liten pappersbunt, innehållande två eller tre brev, som han lade på bordet.

— Det första av de här kom, sade han och letade ut ett bland de övriga, innan jag varit borta en vecka. Det innehöll en femtiopundssedel i ett brevpappersark, adresserat till mig och instucket under dörren, sedan det blivit mörkt. Hon hade sökt förställa sin stil, men nog kände jag igen den alltid.

Han vek åter tåligt och omsorgsfullt ihop sedeln i alldeles samma form som förut och lade den åsido.

— Det här kom till mrs Gummidge, sade han och öppnade ett annat kuvert, för två eller tre månader sen. Efter att ha betraktat det några ögonblick, räckte han det till mig och sade helt sakta: Var så god och läs det, sir.

Jag läste som följer:

"O, hur skall ni känna det, när ni ser denna skrift, och vet, att den kommer från min syndiga hand! Men försök, försök — inte för min skull utan för morbrors godhets skull att låta ert hjärta vekna mot mig, bara en liten, liten stund. Försök, o, jag ber er därom, att ha litet misskund med en stackars olycklig flicka och skriva på en papperslapp och säga mig om han är frisk och vad han sade om mig, innan

ni upphörde att nånsin nämna mig i er krets — och om det ibland om kvällarna vid den tid, då jag brukade komma hem, ser ut som om han tänkte på den som han en gång älskade så ömt. O, mitt hjärta vill brista när jag tänker på det. Jag faller på knä för er och tigger och ber att inte döma mig så hårt som jag förtjänar — som jag så väl, så väl vet, att jag förtjänar — utan vara så snäll och god och skriva litet om honom och skicka mig det. Ni behöver inte kalla mig 'lilla', inte heller det namn jag vanärat, men o, låt beveka er av min ångest och ha så mycket barmhärtighet med mig, att ni skriver ett ord till mig om morbror, som jag aldrig, aldrig mer här i världen får skåda med mina ögon!

Om så är, ni kära vän, att ert hjärta är hårt mot mig — och det med rätta — så ber jag er att innan ni avslår min stackars bön tala med honom, som jag mest felat mot — honom, vars hustru jag skulle blivit! Skulle han vara så medlidsam och säga, att ni gärna fick skriva något till mig — och det tror jag honom om, ifall ni bara frågar honom, ty han har alltid varit så god och förlåtande — så säg honom då, men inte annars, att när jag hör vinden blåsa om nätterna, är det som om den vredgats över mig sedan den sett honom och morbror, och som om den ginge upp till Gud för att vittna mot mig. Säg honom, att om jag skulle dö i morgon dag — och vore jag bara beredd, så ville jag det så gärna — så skulle jag med mina sista ord välsigna honom och morbror, och med mitt sista andetag be om ett lyckligt hem åt honom!”

Även detta brev innehöll litet pengar — fem pund — orörda liksom den föregående summan, och han vek ihop dem på samma sätt. De noggrannaste anvisningar bifogades med avseende på svarets adress, och ehuru de förrådde, att det skulle gå genom många händer och gjorde det svårt att komma till några slutsatser med avseende på platsen där hon var gömd, syntes det icke osannolikt, att

hon avsänt brevet från den punkt, där man påstod sig ha sett henne.

— Och vad fick hon för svar? frågade jag mr Peggotty.

— Jo, sade han, som mrs Gummidge inte just är så lärd, så var Ham vänlig och satte upp svaret, som hon sedan skrev av. De sade henne, att jag gått att söka henne och talade om för henne mina sista ord.

— Är det där också ett brev? frågade jag och pekade på det tredje.

— Det är pengar, sir, sade mr Peggotty och vek upp det litet. Tio pund, som ni ser. Och inuti står det: "Från en trogen vän", alldeles som i det första. Men det första låg instuckt under dörren, då däremot det här kom på posten i förrgår. Jag ämnar söka henne efter poststämpeln.

Han visade mig den. Den bar namnet på en stad vid övre Rhen. Han hade i Yarmouth träffat på några utländska köpmän, som kände till landet, och de hade ritat upp en karta åt honom, som han mycket väl förstod. Han lade den mellan oss på bordet och med hakan stödd mot ena handen, utpekade han sin kurs med den andra.

Jag frågade honom, hur det stod till med Ham. Han skakade på huvudet.

— Han arbetar, sade han, så duktigt som en människa kan göra. Hans namn är så ansett där i trakten som någon mans i hela världen kan vara. Alla äro färdiga att hjälpa honom, förstår ni, och han är färdig att hjälpa alla. Ingen har nånsin hört honom klaga. Men, oss emellan sagt, har min syster den tron, att det tagit honom mycket djupt.

— Stackars karl, sade jag, det tror jag nog!

— Han är inte det minsta rädd om livet, master Davy, sade mr Peggotty i en högtidligt viskande ton, det är som om det ingenting vore värt. Behövs det en karl till hårt arbete i hårt väder, genast är han framme. Är det fråga om en svår plikt i förening med livsfara, så erbjuder han sig

först av alla kamraterna. Och ändå är han mild och foglig som ett barn. Det finns inte ett barn i Yarmouth, som inte känner honom.

Han plockade tankfullt ihop breven och glättade ut dem med handen, knöt ihop den lilla bunten och gömde den ömt vid sitt bröst igen. Ansiktet vid dörren hade försvunnit. Än såg jag snön yra in, men någon människa fanns där icke.

— Så där ja! sade han och drog till sig påsen. Efter jag nu träffat er i kväll, master Davy — och det har gjort mig riktigt gott — ger jag mig av i god tid i morgon bittida. Ni har sett vad jag har här — han lade handen mot det ställe där brevbunten låg — och min enda oro är nu, att någonting skulle kunna hända mig, innan jag fått ge tillbaka de där pengarna. Om jag skulle dö, och de komme bort eller bleve stulna eller använda på något sätt, och han inte finge veta annat än att jag tagit emot dem, tror jag inte jag skulle kunna stanna kvar i den andra världen. Jag tror jag komme tillbaka.

Han reste sig upp, och det gjorde även jag; vi tryckte åter varandras händer, innan vi gingo ut.

— Jag skulle gå tiotusen mil, sade han, jag skulle gå tills jag föll ned död, bara för att få lägga de där pengarna för honom. Gör jag det en gång och finner min Em'ly, så är jag nöjd. Finner jag henne inte, torde hon med tiden få höra, att hennes älskande morbror ej upphörde att söka henne förrän han upphörde att leva, och känner jag henne rätt, drar kanske det henne hem till sist.

Då vi kommo ut i den kalla natten, såg jag den ensliga gestalten skynda framåt i närheten. Jag fann någon förevändning att gå åt annat håll och uppehöll samtalet med honom tills den försvunnit.

Han talade om ett härbärge vid Dovervägen, där han visste, att han kunde få ett snyggt och enkelt rum för natten. Jag följde honom över Westminster Bridge, och vi

skildes åt på Surreystranden. Det föreföll mig som om allt varit stilla av vördnad för honom, då han återtog sin ensamma vandring genom snön.

Jag vände åter till värdshusets bakgård och såg mig om efter kvinnan, vars ansikte gjort ett så starkt intryck på mig. Men hon var inte där. Snön hade utplånat våra fotspår; mina egna, nyss lämnade, voro de enda synliga, och till och med de började försvinna i det starka snöfallet, då jag blickade tillbaka.

XLI.

Doras Fastrar.

Till sist kom det svar från de båda gamla damerna. De sände mr Copperfield sin hälsning och meddelade honom, att de tagit hans brev i noga öfvervägande "med avseende fäst vid båda parternas lycka" — ett uttryck som något oroade mig, dels för att det påminde om vad de sagt, då misshälligheten med brodern uppstått, dels för att jag alltid märkt, att konventionella fraser äro ett slags fyrverkeripjäser, som lätt uppsläppas och som kunna antaga former och färger, som deras ursprungliga utseende alls icke låter förmoda. Misserna Spenlow tillade, att de anhöllo att slippa "genom korrespondensens förmedling" uttala sin mening i det ämne mr Copperfield bragt å bane. Skulle däremot mr Copperfield vilja göra dem äran av ett besök på utsatt dag — om han så fann för gott, åtföljd av någon förtrogen vän — skulle de med nöje avhandla saken med honom.

Denna biljett besvarade mr Copperfield genast i de artigaste ordalag. Han skulle ha äran att vid utsatt tid infinna sig hos misserna Spenlow, enligt deras vänliga förslag åtföljd av sin vän, mr Thomas Traddles, av Inner Temple. Sedan mr Copperfield avsänt denna skrivelse, föll han i ett tillstånd av stark nervspänning, som räckte tills den bestämda dagen kom.

Min oro var så mycket större, som jag under denna betydelsefulla kris icke hade miss Mills' ovärderliga tjänster att tillgå. Mr Mills, som alltid tog sig för både ett och annat för att förtreta mig — åtminstone inbillade jag

mig det, och det kunde komma på ett ut — hade nu rågat måttet av sina förseelser genom att helt plötsligt få det infallet att resa till Indien. Varför skulle han resa till Indien, om inte för att förarga mig? Visserligen hade han föga att skaffa med någon annan del av världen och däremot mycket med denna, ty han drev handel på Indien — en verksamhet som jag förband med gyllene vävnader och elefanttänder — hade varit i Calcutta i sin ungdom och skulle nu slå sig ned där som firmans representant på platsen. Men vad betydde det för mig! För honom betydde det emellertid så mycket, att han beslutat att resa till Indien och taga Julia med sig. Och Julia for till landet för att taga avsked av sina släktingar, och hela huset överklustrades med plakat, som tillkännagåvo, att det var att hyra eller köpa och att möbler och husgeråd, mangel och allt kunde få övertagas efter skedd värdering. Alltså en jordbävning, för vilken jag råkat ut innan jag hunnit hämta mig från den nyss timade.

Jag var i en svår tvekan om hur jag skulle kläda mig den viktiga dagen, ty jag stred mellan min önskan att visa mig till min fördel och min rädsla att sätta på mig någonting, som i misserna Spenlows ögon kunde nedsätta min strängt praktiska karaktär. Jag försökte att finna en lycklig medelväg mellan dessa båda ytterligheter; min tant gillade resultatet, och då Traddles och jag gingo utför trappan, kastade mr Dick en av sina skor efter oss till lycka på färden.

Hur förträfflig än Traddles var, och hur varmt jag än höll av honom, kunde jag vid detta ömtåliga tillfälle dock icke låta bli att önska, att han icke tagit för vana att borsta sitt hår rätt i vädret. Det gav honom ett förvånat utseende — jag skulle näsan vilja säga en dammborstlik prägel — som jag hemligt befarade skulle kunna bli ödesdiger för oss.

Jag tog mig friheten att nämna det till Traddles, då vi voro på väg till Putney, och jag sade, att om han ville vara god och stryka ner det litet, så ...

— Min bästa Copperfield, sade Traddles i det han tog av sig hatten och sköt håret åt alla möjliga håll, det skulle jag göra med allra största nöje, men det går inte.

— Går det inte att få ner det? frågade jag.

— Nej, sade Traddles, det låter inte övertala sig. Om jag hängde halvcentnertyngder i det ända tills vi kommo fram till Putney, skulle det resa sig igen, så snart tyngderna togos bort. Du kan inte tro, Copperfield, så envist mitt hår är. Jag ser ju ut som en igelkott.

Detta var onekligen en liten missräkning, men hans godlynthet förnekade sig då aldrig. Jag sade honom hur högt jag skattade den och tillade, att håret måste ha tagit all motspänstighet ur hans karaktär, ty själv hade han ingen.

— Du skall veta, sade Traddles skrattande, att mitt olyckliga hår gjort mig mycket omak. Min farbrors hustru kunde inte tåla det. Det gjorde henne alldeles förtvivlad, och jag hade också mycket ont av det, då jag först blev kär i Sofi. Det gjorde mig mycket men.

— Tyckte hon illa om det?

— Visst inte hon, förklarade Traddles, men hennes äldsta syster — Skönheten, du vet — måste ha gjort narr av det. Sanningen är den, att alla systrarna skratta åt det.

— Trevligt! sade jag.

— Ja, svarade Traddles helt oskyldigt, vi ha riktigt roligt åt det. De påstå, att Sofi har en lock av det i sin pulpet, och hon måste förvara locken i en bok med spännen, för att den skall ligga stilla. Vi skämta om det.

— Apropos, min bästa Traddles, sade jag, torde jag ha åtskilligt att lära av din erfarenhet. Friade du först hos familjen, innan du blev förlovad med den unga flicka du

nyss talade om? Förekom det något som var likt — till exempel det som förestår oss i dag?

— Vad mig beträffar, svarade Traddles, över vars ansikte en tankfull skugga glidit, så var det förenat med ganska mycket ledsamheter. Sofi var nämligen till så mycket gagn i familjen, att ingen av dem alla kunde förlika sig med den tanken, att hon någonsin skulle gifta sig. De hade sinsemellan gjort upp, att hon alltid skulle förbli ogift och kallade henne gamla ungmön. Då jag med den största försiktighet upptog ämnet med mrs Crewler ...

— Är det modern? frågade jag.

— Ja visst, sade Traddles, — fadern är den ärevärdige Horace Crewler — då jag med den största försiktighet upptog ämnet med modern, blev följden den, att hon utstötte ett anskri och förlorade medvetandet. Det dröjde flera månader innan jag åter kunde nämna saken.

— Men du gjorde det ändå till sist? sade jag.

— Nej, det var nog den ärevärdige, som gjorde det, sade Traddles. Han är en förträfflig man, exemplarisk i alla avseenden, och han lät henne förstå, att hon som kristen borde förlika sig med denna uppoffring — synnerligast som den var så oviss — och inte hysa några fientliga känslor mot mig. Vad mig själv angår, så försäkrar jag dig, Copperfield, att jag gent emot familjen kände mig som en riktig rovfågel.

— Jag hoppas, att systrarna togo parti för dig, Traddles?

— Det vill jag just inte säga, att de gjorde, svarade han. Sedan vi förmått mrs Crewler att förlika sig med det, måste vi tala om hur det förhöll sig för Sara. Du minns kanske att jag nämnde Sara? Det är hon, som skadat ryggraden.

— Ja, visst gör jag det.

— Hon knöt båda händerna, sade Traddles och betraktade mig med bedrövad min, tillslöt ögonen, blev blygrå i ansiktet och stel i hela kroppen. På två hela dagar

förtärde hon ingenting annat än rostad bröd och litet vatten, som teskedtals fick hällas i henne.

— En så odräglig flicka, Traddles anmärkte jag.

— Nej, förlåt mig, Copperfield! sade Traddles. Hon är en förtjusande flicka, men hon är så känslig. Det äro de verkligen allesammans. Sofi talade sedan om för mig, att inga ord kunna beskriva, vilka självförebråelser hon erfor, under det att hon hjälpte och skötte om Sara. Jag kan tänka mig det, Copperfield, då jag dömer efter mina egna känslor, som liknade en brottslings. Sedan Sara hämtat sig, återstod det oss att underrätta de övriga åtta, och det framkallade diverse verkningar, alla av den mest gripande natur. De två små, som Sofi har hand om, ha först på sista tiden upphört att avsky mig.

— Men nu ha de väl ändå alla satt sig in i saken, vill jag hoppas? sade jag.

— Åh ja, på det hela taget kan det nog sägas, att de alla underkastat sig den, sade Traddles litet tveksamt. Sanningen är den, att vi undvika ämnet, och mina ovissa utsikter och små omständigheter lända dem ju till mycken tröst. Nog blir det mycken bedrövelse, när vi en gång gifta oss. Det blir säkert mera likt en begravning än ett bröllop. Och de komma nog att hata mig, för att jag tar henne ifrån dem.

Hans ärliga ansikte, då han såg på mig med en tragikomisk skakning på huvudet, gör mera intryck på mig i minnet än det gjorde i verkligheten, ty jag var då i ett sådant tillstånd av bävan och förvirring, att jag inte kunde fixera min uppmärksamhet på någonting. Då vi närmade oss det hus, där misserna Spenlow bodde, var jag så ängslig, så väl för mitt utseende som för min själsnärvaro, att Traddles föreslog ett lindrigt stimulerande medel under form av ett glas öl. Sedan jag intagit detta på ett värdshus i

närheten, ledsagade han mina vacklande steg till misserna Spenlows port.

Då tjänsteflickan kom och öppnade, hade jag en dunkel förnimmelse av att vara under observation och att på något sätt treva mig fram genom en hall, där det hängde en barometer, till ett litet trevligt förmak på nedre botten med utsikt åt en liten välskött trädgård. Jag tyckte också, att jag satte mig i en soffa och såg Traddles' hår, nu befriat från hatten, flyga upp som en trollgubbe ur en dosa, då locket tages av. Jag tyckte jag hörde, hur en gammaldags klocka på spishyllan pickade, och jag försökte få den i takt med mitt hjärtas slag, men det lyckades inte. Jag tyckte också, att jag såg mig om efter några tecken, tydande på Dora, men upptäckte inga, även att Jip skällde någonstades i närheten, men genast nedtystades av någon. Till sist stod jag där, nära att knuffa Traddles in i spisen, och bockade mig under den största förvirring för två små torra äldre damer, klädda i svart och förande tanken på en i trämassa eller bark framställd reproduktion av salig mr Spenlow.

— Var god och sitt ned, sade den ena av de små damerna.

Sedan jag upphört att trampa Traddles på fötterna och satt mig på någonting som icke var en katt — först hade jag slagit mig ned på en sådan — återfick jag min syn så pass, att jag märkte, att mr Spenlow säkerligen varit den yngste av syskonen, att skillnaden i ålder mellan systrarna väl belöpte sig till sex eller åtta år, och att den yngre tycktes vara den som skulle leda konferensen, ty hon hade mitt brev i handen — vad det föreföll mig välbekant på samma gång som underligt! — och såg på det genom en lornjett. De voro lika klädda, men den ena systemen bar sin dräkt något ungdomligare än den andra och hade visst något slags garnering eller halskrås eller brosch eller armband eller annat krimskrams, som gav henne ett prydligare

utseende. Båda höllo de sig mycket raka och voro mycket precisa, stillsamma och lugna. Den syster, som ej höll mitt brev i handen, hade armarna korslagda över bröstet och vilande mot varandra, som på en avgudabild.

— Mr Copperfield, om jag ej misstar mig? sade systemen med brevet och vände sig till Traddles.

Det var en hemsk början. Traddles fick lov att ge tillkänna, att jag var mr Copperfield och jag fick lov att göra anspråk på min personlighet, de fingo lov att frigöra sig från den förutfattade meningen, att Traddles var mr Copperfield, och vi försattes samt och synnerligen i en obehaglig ställning, som icke förbättrades av att vi alla tydligt hörde Jip skälla till två gånger och bli nedtystad.

— Mr Copperfield! sade systemen med brevet.

Jag förmodar, att jag bugade mig — någonting var det jag gjorde — och jag var idel öra, då den andra systemen föll in med följande ord:

— Min syster Lavinia, som är förtrogen med saker av denna natur, har åtagit sig att utveckla vad vi anse mest ägnat att befordra båda parternas lycka.

Jag upptäckte sedan, att miss Lavinia var en auktoritet i hjärteangelägenheter på grund av att det fordom funnits en viss mr Pidger, som spelade fempoängswhist och troddes ha varit förälskad i henne. För min del tror jag, att detta blott var ett löst antagande och att mr Pidger varit fullkomligt oskyldig till dessa känslor, åt vilka han, efter vad jag sedan fick höra, aldrig givit något slags uttryck. Både miss Lavinia och miss Clarissa hade emellertid fått för sig, att han skulle ha förklarat sin ömma låga, om han icke i sin ungdom — vid omkring sextio år — drabbats av en förtidig död till följd av att han först förtärt mera spirituosa än han tålt och sedan gått till överdrift, då han sökt bot i att stjälpa i sig Bathvatten. De misstänkte nog innerst, att han dött av hemlig kärlek, ehuru jag måste erkänna, att det

i huset fanns ett oljefärgsporträtt av honom med en purpurröd näsa, som troligen aldrig tärts av någon hemlig sorg.

— Vi vilja inte, sade miss Lavinia, inlåta oss på denna saks förhistoria. Den är utplånad till följd av vår bror Francis' död.

— Vi hade inte, sade miss Clarissa, haft för vana att idka något flitigt umgänge med vår bror Francis, men någon split eller verklig oenighet existerade inte oss emellan. Francis gick sin egen väg, vi gingo vår. Vi ansågo det befrämja båda parternas lycka, att det skulle vara så, och då blev det så.

Båda systrarna lutade sig litet framåt då de talade, skakade på huvudet sedan de slutat och sutto kapprika när de tego. Miss Clarissa rörde aldrig armarna. Ibland spelade hon på dem med fingrarna — antagligen menuetter och marscher — men hon flyttade dem aldrig.

— Vår brorsdotters ställning eller förmodade ställning är mycket förändrad genom vår bror Francis' död, sade miss Lavinia, och därför anse vi vår brors åsikter angående hennes ställning som förändrade, även de. Vi ha ingen anledning att betvivla, att ni, mr Copperfield, är en ung herre i besittning av goda egenskaper och en redbar karaktär, ej heller att ni hyser tillgivenhet, och detta en ganska varm tillgivenhet, för vår brorsdotter.

Jag svarade som vanligt, då tillfälle därtill bjöd sig, att aldrig någon älskat någon annan så som jag älskade Dora. Traddles biträdde min försäkran med ett bekräftande mummel.

Miss Lavinia stod i begrepp att svara någonting, då miss Clarissa, som ständigt tycktes behärskad av en önskan att åberopa sin bror, åter inföll:

— Om Doras mamma, sade hon, då hon gifte sig med vår bror Francis, genast sagt, att det icke fanns rum för hans

familj vid middagsbordet, hade det varit bättre för alla parternas lycka.

— Syster Clarissa, sade miss Lavinia, den saken torde vi inte behöva dryfta nu.

— Syster Lavinia, sade miss Clarissa, den hör till ämnet. Jag vill alls inte blanda mig i den gren av ämnet, som endast du är kompetent att avhandla, men med avseende på den här grenen har jag både rösträtt och åsikt. Det hade varit bättre för alla parternas lycka, om Doras mamma, då hon gifte sig med vår bror Francis, helt öppet sagt, vad hon hade för avsikter. Vi hade då vetat, vad vi kunnat vänta oss. Vi skulle då ha sagt: "Bjud oss för all del inte vid något tillfälle", och all möjlighet till missförstånd hade därmed varit undanröjd.

Sedan miss Clarissa skakat på huvudet, tog miss Lavinia åter till orda, i det hon som förut ögnade igenom brevet. Båda hade de, i förbigående sagt, små klara, runda, tindrande ögon, lika fågelögon. I det hela påminde de mycket om fåglar. De hade nämligen någonting tvärt, livligt, oförmodat i sina rörelser och ett kort, prydligt sätt att putsa sig, som förde tanken på kanariefåglar.

Som jag sagt, tog miss Lavinia nu till orda.

— Ni anhåller om min syster Clarissas och min tillåtelse, mr Copperfield, att få umgås här i egenskap av vår brorsdotters erkände friare.

— Om vår bror Francis, utbrast miss Clarissa igen, om man kan använda ordet utbrista om någonting så lugnt, önskade omgiva sig med en oförmedlad Doctor's Commons-atmosfär, vad rättighet eller önskan hade väl vi att sätta oss däremot? För visso ingen. Det har alltid varit fjärran från oss att vilja tvinga oss på någon människa. Men varför inte säga ifrån? Vår bror Francis och hans hustru fingo alltför gärna ha sitt umgänge för sig. Min syster Lavinia och jag

kunna alltså mycket väl ha vårt för oss. Jag hoppas att vi själva äro i stånd att välja vårt umgänge.

Som dessa ord tycktes ställda till både Traddles och mig, mumlade både Traddles och jag några ord till svar. Vad Traddles sade, hördes inte alls. Jag anmärkte visst, att det var i hög grad hedrande för alla parterna, och vad jag menade med det, har jag inte en aning om.

— Syster Lavinia, sade miss Clarissa sedan hon på detta sätt lättat sitt sinne, nu kan du fortsätta, min vän.

Miss Lavinia fortsatte.

— Mr Copperfield, sade hon, min syster Clarissa och jag ha med den allra största omsorg övervägt detta brev, och vi ha inte sysselsatt oss med det utan att till sist visa det för vår brorsdotter och avhandla innehållet med henne. Vi betvivla ingalunda, att ni anser er tycka särdeles mycket om henne.

— Anser, säger ni, madame! inföll jag alldeles hänryckt. O!

Men då miss Clarissa gav mig en liten skarp kanariefågelblick, som antydde, att jag ej borde avbryta oraklet, bad jag om ursäkt.

— Kärlek, sade miss Lavinia och uppmanade med blicken sin syster att instämma, vilket hon sedan ganska riktigt gjorde, med en blick för var sats, mogen kärlek, hyllning, hängivenhet finner icke så lätt uttryck. Dess röst är låg. Den är blyg och tillbakadragen, den ligger i bakhåll, väntar och förbidar. Sådan är den mogna frukten. Stundom glider ett helt liv bort, under det att den fortfar att mogna i skuggan.

Naturligtvis begrep jag inte då, att detta var en anspelning på den avlidne Pidgers förmodade erfarenhet, men av det allvar, varmed miss Clarissa nickade på huvudet, kunde jag förstå, att mycken vikt fästes vid dessa ord.

— De lätta böjelser — jag kallar dem lätta i jämförelse med dessa känslor — som unga människor hysa, fortfor miss Lavinia, äro som stoft jämfört med klippor. På grund av den svårighet det ligger i att pröva, huruvida dessa böjelser ha något bestående värde, någon verklig grund, är det som min syster Clarissa och jag ej rätt vetat hur vi borde handla, mr Copperfield och mr ...

— Traddles, upplyste min vän, ty hennes blick vilade på honom.

— Ursäkta mig! Av Inner Temple, var det inte så? sade miss Clarissa och såg återigen på mitt brev.

— Alldeles riktigt, sade Traddles och rodnade ganska starkt.

Ehuru jag icke än fått någon direkt uppmuntran, tyckte jag mig dock se hos de båda små systrarna, särdeles hos Lavinia, en innerlig förnöjelse med detta nya och fruktbara ämne för husligt intresse, en föresats att göra så mycket av det som möjligt, en fallenhet att omhulda det, vilket för mig innebar en klar och kraftig stråle av hopp. Jag tyckte mig märka, att det skulle bereda miss Lavinia mycket tillfredsställelse att vaka över ett par unga älskande, sådana som Dora och jag, och att miss Clarissa skulle erfara föga mindre tillfredsställelse av att se henne övervaka oss och att falla in med sin speciella gren av ämnet, närhelst lusten därtill blev henne för stark. Detta gav mig mod att på det livligaste försäkra, att jag älskade Dora högre än jag själv kunde säga eller någon annan tro, att alla mina vänner visste, hur jag älskade henne, att min tant, Agnes, Traddles, varenda en som kände mig visste hur jag älskade henne och hur stadgad min kärlek gjort mig. Jag vädjade till Traddles med avseende på det sista. Och Traddles flammade upp, som om det gällt en viktig parlamentsdebatt, och uttalade sig riktigt nobelt, i det han bekräftade vad jag sagt i tydliga ordalag och på ett enkelt,

förståndigt och praktiskt sätt, som påtagligen gjorde ett fördelaktigt intryck.

— Jag talar, om jag dristar uttrycka mig så, sade Traddles, som en den där icke saknar erfarenhet i dylika ting. Jag är nämligen själv förlovad med en ung flicka, som har nio syskon och bor nere i Devonshire, och hittills ha vi just inga utsikter till att förlovningen skall övergå till giftermål.

— Ni torde då, mr Traddles, sade miss Lavinia, påtagligen med nyväckt intresse för honom, kunna intyga sanningen av det jag sagt om den kärlek, som är blyg och tillbakadragen, som väntar och förbidar?

— Fullkomligt, madame, sade Traddles.

Miss Clarissa såg på miss Lavinia och skakade mycket allvarsamt på huvudet. Miss Lavinia gav sin syster en betydelsefull blick och höjde en liten suck.

— Tag min luktflaska, syster Lavinia, sade miss Clarissa.

Miss Lavinia vederkvickte sig med att lukta några gånger på den aromatiska vinättikan, under det att Traddles och jag med mycket deltagande sågo på. Och så fortsatte hon med svag röst:

— Min syster och jag, mr Traddles, ha varit mycket tveksamma om huru vi böra ställa oss till det tycke eller inbillade tycke, som existerar mellan ett par så synnerligen unga personer som er vän mr Copperfield och vår brorsdotter.

— Vår bror Francis' barn, anmärkte miss Clarissa. Om vår bror Francis' hustru under livstiden — ehuru hon naturligtvis hade rätt att göra som hon behagade — men om hon under livstiden funnit för gott att inbjuda släkten till sitt middagsbord, skulle vi i innevarande stund bättre ha känt vår brorsdotter. Syster Lavinia, fortsatt!

Miss Lavinia vände mitt brev så att hon fick överskriften åt sig och granskade genom lornjetten några anteckningar

hon gjort på den delen därav.

— Det synes oss oklokt, mr Traddles, sade hon, att underkasta dessa känslor provet av vår egen iakttagelse. För närvarande veta vi ingenting om dem och äro icke i det läge, att vi kunna bedöma hur pass verkliga de äro. Vi äro följaktligen benägna att så till vida gå in på mr Copperfields förslag, att vi tillåta hans besök här i huset.

— Aldrig, mina goda damer, utbrast jag, befriad från mina farhågors tunga börda, aldrig skall jag glömma er godhet!

— Men, fortfor miss Lavinia, helst ville vi, mr Traddles, att dessa besök tills vidare ansågos gälla oss. Vi måste vakta oss för att erkänna någon avgjord förlovning mellan mr Copperfield och vår brorsdotter, förrän vi kommit i tillfälle ...

— Förrän d u kommit i tillfälle, syster Lavinia, sade miss Clarissa.

— Får gå för det, medgav miss Lavinia med en suck, förrän jag kommit i tillfälle att observera dem.

— Copperfield, sade Traddles och vände sig till mig, jag är säker på att du inser, att ingenting kunde vara mera förnuftigt och välbetänkt.

— Ingenting! utbrast jag. Det inser jag fullkomligt.

— I detta sakernas läge, sade miss Lavinia, åter rådfrågande sina anteckningar, och endast tillåtande hans besök under detta villkor, måste vi avfordra mr Copperfield ett bestämt löfte, avgivet på hans hedersord, att intet meddelande av något slag får utan vår kännedom äga rum mellan honom och vår brorsdotter. Att intet förslag får uppgöras med avseende på vår brorsdotter, utan att det först underställts oss ...

— Dig, syster Lavinia, inflickade miss Clarissa.

— Får gå för det, Clarissa, sade miss Lavinia helt undergivet, — utan att det först underställts mig — och

vunnit vårt bifall. Vi måste göra detta till ett uttryckligt och orubbligt villkor, som under inga omständigheter får brytas. Vi önskade, att mr Copperfield i dag skulle åtföljas av någon vän och förtrogen, sade miss Lavinia med en böjning på huvudet åt Traddles, som bugade sig, på det att ingen missuppfattning härvidlag skulle bli möjlig. Om mr Copperfield eller om ni, mr Traddles, skulle på minsta sätt tveka att avgiva detta löfte, erbjuder jag er betänketid.

I ett tillstånd av hänförelse och iver utbrast jag, att inte ett ögonblicks betänketid behövdes. Jag avgav det begärda löftet på det mest lidelsefulla sätt, ropade till Traddles att vara mitt vittne och förklarade, att jag skulle vara den allra värsta skurk, om jag någonsin i minsta mån avvek därifrån.

— Håll! sade miss Lavinia och lyfte upp handen. Innan vi hade det nöjet att ta emot er, mina herrar, kommo vi överens om att lämna er ensamma på en kvarts timme att överlägga om saken. Tillåt oss att draga oss tillbaka.

Det var förgäves jag försäkrade, att ingen överläggning behövdes. De stodo fast vid sin föresats och lämnade oss ensamma den bestämda tiden. Det var med mycken värdighet dessa små fågellika varelser trippade ut, lämnande mig att mottaga Traddles' lyckönskningar och känna det som om jag blivit förflyttad till lycksalighetens regioner. I samma minut kvarten utlupit, kommo de tillbaka med oförminskad värdighet. Då de gått, hade deras klänningar frasat, så att det lät som om de varit förfärdigade av höstens löv, och då de kommo tillbaka frasade de på samma sätt.

Jag förpliktade mig än en gång att iakttaga de föreskrivna villkoren.

— Syster Clarissa, sade miss Lavinia, vad som nu återstår, tillkommer dig att framföra.

Miss Clarissa frigjorde nu för första gången sina armar, tog anteckningarna och såg på dem.